

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ І МАРКЕТИНГУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан економічного факультету

_____ А.В. Череп

«_____» _____ 20 р.

**«РОЗПОРЯДЧІ ТА ОБЛІКОВІ ДОКУМЕНТИ
З ЕКОНОМІКИ ПРАЦІ»**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалавра

спеціальності 051 «Економіка»

освітньо-професійна програма «Управління персоналом та економіка праці»

Укладач: Бехтер Л.А., к.е.н., доцент кафедри управління фінансово-економічною безпекою і проектами

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри управління
персоналом і маркетингу
Протокол № 1 від 20.08.2019 р.
Завідувач кафедри управління
персоналом і маркетингу

М.М. Іванов

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
економічного факультету

Протокол № 1 від 20.08.2019 р.
Голова науково-методичної ради
економічного факультету

І.І. Колобердянко

(підпис)

(ініціали, прізвище)

2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти,	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 05.Соціальні та поведінкові науки	За вибором	
Розділів – 2	Спеціальність 051 «Економіка»	Цикл професійної і практичної підготовки	
Загальна кількість годин – 120 год.	Освітньо-професійна програма «Управління персоналом та економіка праці»	Рік підготовки:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,5 год. самостійної роботи студента – 4 год.	Рівень вищої освіти: бакалаврський	4-й	
		Лекції	
		30 год.	
		Практичні	
		14 год.	
		Самостійна робота	
		76 год.	
		Вид підсумкового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Розпорядчі та облікові документи з економіки праці» є з'ясувати суть науки, її зміст, закони, методи, принципи, механізми впливу на суспільно-економічне буття людини. Зрозуміти систему знань щодо закономірностей розвитку природи, суспільства і мислення.

Предметом навчальної дисципліни «Розпорядчі та облікові документи з економіки праці» є виробничі відносини у їх єдності з продуктивними силами; відносини між людьми в економічній сфері; виробничі, техніко-економічні та організаційно-економічні відносини; загальні економічні закономірності.

Завданням навчальної дисципліни «Розпорядчі та облікові документи з економіки праці» є розкрити суть, витоки, причини, перешкоди удосконалення відносин між людьми в процесі виробництва матеріальних благ заради задоволення власних різноманітних потреб; вивчити питання виробничих відносин, які відображають і науково пояснюють економічні процеси і явища в житті людства, наприклад, ринкова економіка, гроші, ціна прибуток, заробітна плата; забезпечення формування у студентів теоретичних знань з економічної теорії на основі вивчення та обґрунтування основних економічних теорій, концепцій, моделей, надання практичних рекомендацій по застосуванню економічних знань в повсякденному житті.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- місце політичної економії у економічних науках;
- зміст основних економічних теорій;
- основні поняття про національну політичну економію ;
- роль і сутність суб'єктів господарювання та їх вплив на економічні процеси в державі.

Вміти:

- уявляти загальні засади економічного розвитку, економічні потреби і виробничі можливості суспільства;
- науково обґрунтувати відносини власності та організацію суспільного виробництва;
- аналізувати показники економічної діяльності підприємств;
- застосовувати набуті знання в практичній діяльності.

Досягти таких результатів навчання (компетентностей):

- здатність до аналізу показників економічної діяльності підприємств;
- здатність до оброблення інформації з кадрового менеджменту в середовищі існуючої автоматизованої інформаційної системи на підприємстві, зокрема: здатність вести кадровий облік та проводити розрахунки заробітної плати, застосовувати на практиці методики кадрового обліку та контролювати стан облікових реєстрів.

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліна «Розпорядчі та облікові документи з економіки праці» ґрунтується на знаннях, отриманих студентом після вивчення дисциплін, як «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Економіка праці», «Економіка підприємства», «Регіональна економіка».

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретико-методологічні засади вивчення предмета

Тема 1. Економіка праці як напрям наукового дослідження та навчальна дисципліна

Праця й соціально-трудова відносина як предмет наукового економічного дослідження. Мета, завдання, об'єкт, предмет, методологія й інформаційна база вивчення дисципліни "Економіка праці та соціально-трудова відносина". Структура і логіка курсу. Взаємозв'язки дисципліни "Економіка праці та соціально-трудова відносина" з іншими дисциплінами та науками.

Тема 2. Праця як сфера життєдіяльності людини та провідний чинник виробництва

Праця як основа розвитку суспільства. Праця і робота. Робоча сила. Засоби виробництва. Предмети праці. Продуктивні сили. Соціальна характеристика праці. Класифікація видів праці. Характер праці. Зміст праці. Функції праці.

Суспільний характер праці. Характер праці. Показники характеру праці. Спільна праця. Суспільний характер праці. Управління працею.

Тема 3. Населення і трудовий потенціал суспільства

Зміст, показники, методи виміру трудових ресурсів. Економічно неактивне населення. Робоча сила. Трудові ресурси. Характеристика трудових ресурсів. Баланс трудових ресурсів.

Тема 4. Людський капітал

Персонал підприємства. Класифікатор професій. Робітники. Керівники. Професіонали. Фахівці. Технічні службовці. Спеціальність. Рівень кваліфікації. Обліковий склад. Середньооблікова чисельність. Явочний склад. Робочий час. Структура кадрів. Професійна підготовка. Трудова угода. Трудовий договір. Колективний договір.

Трудовий потенціал. Якісна характеристика трудового потенціалу. Потенціал людини. Людський капітал.

Розділ 2. Організаційні, економічні й соціальні компоненти процесу праці

Тема 5. Організація праці

Поняття, зміст і завдання організації праці. Поділ і кооперування праці. Організація робочих місць. Трудовий процес і його раціоналізація. Умови праці і фактори їх формування. Охорона і безпека праці. Охорона праці.

Організація суспільної праці. Наукова організація праці. Класифікація і структура трудових процесів. Функціонування робочого місця. Коефіцієнт оснащеності робочого місця. Організація робочих місць. Атестація робочих місць. Планування робочих місць. Індивідуальна організація праці. Колективна організація праці. Класифікація. Професія.

Тема 6. Нормування праці

Зміст нормування праці. Види норм праці. Норма часу. Норма виробітку. Норма обслуговування устаткування. Норматив чисельності працюючих.

Робочий час як об'єкт нормування. Затрати робочого часу. Нормований робочий час. Підготовчо-заклучний час. Час основної роботи.

Фотографія робочих процесів. Фотографія робочого дня. Індивідуальна фотографія робочого дня. Бригадна фотографія робочого дня. Самофотографія.

Тема 7. Ефективність праці

Поняття ефективності праці. Соціальне та економічне значення її підвищення.

Продуктивність праці. Продуктивність суспільної праці. Праця. Виріток. Технологічна трудомісткість. Виробнича трудомісткість. Повна трудомісткість. Нормативна трудомісткість. Планова трудомісткість. Чинники збільшення трудомісткості праці. Резерви підвищення продуктивності праці.

Тема 8. Оплата праці

Оплата праці в управлінні виробництвом. Посадові оклади. Безтарифна система. Категорії працюючих. Принципи тарифної системи.

Система преміювання. Напрями системи преміювання. Загальний розмір премії

Структура заробітної плати. Фонд оплати праці. Планування заробітної плати. Зведений розрахунок планованої заробітної плати. Методи планування фонду заробітної плати. Мотивація трудової діяльності. Мотив.

Досвід розвинутих країн в організації стимулювання праці. Методи атестації працюючих. Надбавки. Гнучкі системи оплати праці.

Тема 9. Планування, аналіз, звітність і аудит у сфері праці

Планування кількості працівників за явочним часом. Явочна кількість працівників за зміну. Безперервно діючі підприємства.

Планування продуктивності праці на підприємстві. Економія кількості робочої сили. Економія кількості працюючих. Підвищення продуктивності праці. Економія робочої сили. Скорочення невиходів на роботу.

Звітність та аудит у сфері праці. Мета аудиторської перевірки. Об'єкт аудиту. Напрями аудиту. Завдання аудиту. Процес аудиту. Основні джерела інформації для аудиту. Джерела внутрішньої інформації. Опитування. Етапи проведення опитування. Завдання аудитора. Підсумковий матеріал аудиту. Ефективність аудиту.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва тематичних розділів і тем	Кількість годин										
	усього	денна форма					заочна форма				
		у тому числі					усього	у тому числі			
		л	с/п	лаб	сам.р	І.З. (при наявності)		л	с/п	лаб	сам.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Розділ 1. Теоретико-методологічні засади вивчення предмета											
Тема 1. Економіка праці як напрям наукового дослідження та навчальна дисципліна	13	3	2		8						
Тема 2. Праця як сфера життєдіяльності людини та провідний чинник виробництва	13	3	2		8						

Тема 3. Населення і трудовий потенціал суспільства	12	3	1		8							
Тема 4. Людський капітал	12	3	1		8							
Разом за розділом 1	50	12	6		32							
Розділ II.												
Тема 5. Організація праці	13	3	2		8							
Тема 6. Нормування праці	15	4	2		9							
Тема 7. Ефективність праці	14	3	2		9							
Тема 8. Оплата праці	14	4	1		9							
Тема 9. Планування, аналіз, звітність і аудит у сфері праці	14	4	1		9							
Разом за розділом 2	70	18	8		44							
Усього годин	120	30	14		76							

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Економіка праці як напрям наукового дослідження та навчальна дисципліна	3
2	Праця як сфера життєдіяльності людини та провідний чинник виробництва	3
3	Населення і трудовий потенціал суспільства	3
4	Людський капітал	3
5	Організація праці	3
6	Нормування праці	4
7	Ефективність праці	3
8	Оплата праці	4
9	Планування, аналіз, звітність і аудит у сфері праці	4
Разом		30

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Економіка праці як напрям наукового дослідження та навчальна дисципліна	2
2	Праця як сфера життєдіяльності людини та провідний чинник виробництва	2
3	Населення і трудовий потенціал суспільства	1
4	Людський капітал	1
5	Організація праці	2
6	Нормування праці	2
7	Ефективність праці	2
8	Оплата праці	1
9	Планування, аналіз, звітність і аудит у сфері праці	1
Разом		14

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Економіка праці як напрям наукового дослідження та навчальна дисципліна	8
2	Праця як сфера життєдіяльності людини та провідний чинник виробництва	8
3	Населення і трудовий потенціал суспільства	8
4	Людський капітал	8
5	Організація праці	8
6	Нормування праці	9
7	Ефективність праці	9
8	Оплата праці	9
9	Планування, аналіз, звітність і аудит у сфері праці	9
Разом		76

Індивідуальні завдання

Виконання індивідуального завдання студентом полягає в написанні дослідницької роботи з дисципліни «Розпорядчі та облікові документи з економіки праці» на одну із запропонованих тем. Перелік тем індивідуального завдання надається викладачем. Студент має надати ІЗ для перевірки наприкінці другого контрольного тестування, але не пізніше дати складання заліку. Бали за виконання ІЗ враховуються під час виставлення підсумкової оцінки з дисципліни.

8. Види контролю і система накопичення балів

Курс «Розпорядчі та облікові документи з економіки праці» розбито на 2 розділи. Кожен розділ містить поточні контрольні заходи. Система накопичення балів – проста сума балів, які отримано студентом за семестр. Розподіл балів наведено в таблиці.

Поточний контроль знань				Індивідуальне завдання	Екзамен	Усього
Підготовка практичних занять за розділом 1		Підготовка практичних занять за розділом 2				
Практичне заняття 1	6	Практичне заняття 4	5			
Практичне заняття 2	7	Практичне заняття 5	5			
Практичне заняття 3	7	Практичне заняття 6	5			
		Практичне заняття 7	5			
Контрольне тестування за розділом 1 (1-4 теми)	10	Контрольне тестування за розділом 2 (5-9 теми)	10			
Усього	30 балів		30 балів	20 балів	20 балів	100 балів

Критерії оцінювання практичних занять

На практичних заняттях студенти відповідають на теоретичні питання і розв'язують задачі по кожній темі.

Оцінка за відповіді на теоретичні питання - **0-5(4)(3) балів:**

5(4)(3) балів- студент правильно відповів на теоретичне питання;

4 (3)(2)бали - студент отримує у випадку, якщо він відповідає не менше ніж на 50 % питання, зокрема та в загальних рисах може відповісти на поставлене запитання;

3 (2)(1)бали - студент отримує у випадку, якщо він відповідає не менше ніж на 30 % питання, зокрема та в загальних рисах може відповісти на поставлене запитання;

2 (1)(0,5)бали - студент отримує у випадку, якщо він відповідає не менше ніж на 20 % питання, зокрема та в загальних рисах може відповісти на поставлене запитання;

1 (0,5)(0,25) бали - студент отримує у випадку, якщо він відповідає не менше ніж на 10 % питання, зокрема та в загальних рисах може відповісти на поставлене запитання;

Розв'язування задач (ситуаційних вправ) - **0-2 бали;**

2 бали - студент правильно вирішив задачу;

1 бали - студент правильно вписав формулу за якою розв'яється задача та зробив спробу її вирішення, наприклад виконав допоміжні розрахунки

0,5 бали - студент вирішив ситуаційну вправу з помилками, з яких зрозуміло, що він не знає алгоритм вирішення завдання;

0 балів - студент не відповів на питання, не розв'язав задачу.

Всього балів по кожній темі на практичному занятті - **0-7(6)(5)** балів.

Критерії оцінювання тестування за розділами

Атестація проводиться у формі тестування в письмовому або електронному вигляді (в системі MOODLE). Максимальна оцінка, яку студент може отримати за результатами кожного тестування, складає **10 балів**.

Контрольне тестування складається з 10 тестових завдань. Тест містить 4 відповіді, одна з яких є правильною. За правильну відповідь на одне запитання студент отримує 1 бал, таким чином, відповівши правильно на всі запитання, студент може отримати 10 балів.

Критерій оцінювання індивідуального завдання

Максимальна оцінка, яку студент може отримати за виконання індивідуального завдання, складає 20 балів.

максимальна оцінка (20 балів): завдання виконано повністю без помилок у визначений строк;

15 балів: завдання виконано повністю без суттєвих помилок або з незначними помилками, але здано після визначеного строку протягом тижня;

10 балів: завдання виконано не повністю, але здано в строк;

5 балів: завдання виконано не повністю, робота здана із значною затримкою в обумовленому часі;

0 балів - індивідуальну роботу не виконано.

Якщо за результатами поточного контролю знань студент отримає менше 35 балів, то на екзамен він не допускається.

Підсумковий контроль проводиться після закінчення семестру в формі заліку.

Критерії оцінювання залікової роботи

Максимальна оцінка, яку студент може отримати за виконання залікової роботи, складає 20 балів. Залікова робота містить два теоретичних питання, кожне з яких оцінюється в 10 балів. Результат виконання студентом кожного теоретичного завдання оцінюється за такою шкалою:

- **максимальна оцінка (10 балів)**: студент правильно відповів на теоретичне питання;

- **9-8 балів**: студент дав не повну відповідь без суттєвих помилок або з незначними помилками;

- 7-5 балів: студент отримує у випадку, якщо він відповідає не менше ніж на 50 % питання, зокрема знає визначення понять та в загальних рисах може відповісти на поставлене запитання;

- 4-2 бали: студент отримує у випадку, якщо він відповідає не менше ніж на 30 % питання, зокрема знає визначення понять та в загальних рисах може відповісти на поставлене запитання;

- 1 бал: студент отримує у випадку, якщо він знає тільки визначення понять;

- 0 балів: студент не відповів на питання або дав не вірну відповідь.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Акіліна О.В., Ільїч Л.М. Економіка праці та соціально-трудові відносини : Навч. посіб. 2-ге вид., допов. і перероб. К. : Алерта, 2012. 820 с.
2. Багрова І.В. Нормування праці : навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2003. 212 с.
3. Буряк П.Ю. Економіка праці й соціально-трудові відносини : навч. посіб. / П.Ю. Буряк, Б.А. Карпінський, М.І. Григор'єва. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 440 с.

Додаткова:

1. Данюк В.М. Нормування праці : навч. посіб. / В.М. Данюк, Г.О. Райковська ; за заг. ред. В.М. Данюка. К. : КНЕУ, 2006. 268 с.
2. Економіка праці та соціально-трудова відносини: навч.-метод. посіб. / Є.П. Качан, О.П. Дяків, С.А. Надвиничний, В.М. Островерхов, С.А. Прохоровська, Н.М. Слівінська; Терноп. нац. екон. ун-т. – Т.: Екон. думка, 2008. 366 с.
3. Економіка праці та соціально-трудова відносини: навч. посіб. / Є.П. Качан, О.П. Дяків, С.А. Надвиничний, В.М. Островерхов, С.А. Прохоровська, Н.М. Слівінська. К.: Знання, 2008. 407 с.
4. Економіка праці й соціально-трудова відносини: підруч. для студ. / О.В. Шкільов, С.С. Барабан, В.А. Ярославський, І.П. Гаврилюк, В.А. Ткачук. К.: Четверта хвиля, 2008. 472 с.
5. Економіка праці і соціально-трудова відносини: підручник / Л.А. Гаврилюк. Умань, 2008. 648 с.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua>
2. Офіційний сайт Верховної Ради України <http://zakon1.rada.gov.ua>
3. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України
<http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/index>
4. Офіційний сайт Державної служби зайнятості <http://www.dcz.gov.ua>

Погоджено _____

навчальний відділ

«_____» _____ 20 р.